

Temahandleplan for Rusmidler 2022-2024

Indhold

FORORD	3
SPOR 1 - FOREBYGGELSE	5
SPOR 2 - OPSPORING OG TIDLIG INDSATS	7
SPOR 3 - BEHANDLING	10
SPOR 4 - SAMARBEJDE OG SAMMENHÆNG I INDSATSEN	12
REFERENCER	17

Forord

Blandt danske unge (16-24 år) har 41 % prøvet at ryge hash. 20 % har brugt hash indenfor det seneste år. Over 20 % af de unge (16-20 år) har udover hash, også prøvet andre stoffer¹.

Sundhedsstyrelsen estimerer at ca. 860.000 danskere har et storforbrug af alkohol, ca. 585.000 har et skadeligt forbrug og ca. 140.000 er afhængige af alkohol⁴.

Socialstyrelsen² har udarbejdet anbefalinger for en rusmiddelpolitik, idet mange unge stifter bekendtskab med rusmidler som led i en ungdomskultur og socialiseringsproces.

Definition af rusmidler

Rusmidler er en fællesbetegnelse for stoffer, man kan indtage for at ændre, sløve eller stimulere sin psykiske tilstand.

Verdenssundhedsorganisationen (WHO)

Hvornår er forbrug et misbrug?

Der er tale om et misbrug, når den, der indtager et givent rusmiddel, udvikler en afhængighed, som fører til:

- Mærkbare psykiske lidelser
- Nedsat fysisk sundhed
- Ødelagte menneskelige relationer
- Manglende evne til at fungere socialt og økonomisk

Verdenssundhedsorganisationen (WHO)

Hvorfor er handling vigtig?

Arbejdet med rusmiddeludfordringer skal desuden medvirke til synliggørelse af Aabenraa Kommunes bidrag og indsats på opfyldelse af FN's verdensmål, herunder særligt nummer 3 vedr. sikring et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper:

- Indtag af rusmidler kan skabe afhængighed og risiko for misbrug¹
- Samfundsøkonomisk forårsager misbrug ekstra produktionstabsomkostninger, grundet fravær fra arbejdsmarkedet³
- Indtag af rusmidler kan forårsage dårlig mentalt helbred¹
- Der er sammenhæng mellem et højt alkoholforbrug og uddannelsesniveau⁴
- Alkohol fører årligt til 32.000 tabte leveår for mænd og 10.000 tabte leveår for kvinder³
- Stofmisbrug fører årligt til 14.000 tabte leveår for mænd og 4.800 tabte leveår for kvinder³
- Indtag af rusmidler øger antallet af somatiske og psykiatriske indlæggelser, lægekontakter og risiko for død³
- Somatiske- og psykiatriske indlæggelser, hospitalsbesøg og skadestuebesøg koster samfundet 133,1 mio. kr. relateret til stofmisbrug og 401,4 mio. kr. relateret til alkoholmisbrug³
- Omkring 40% af børn, der vokser op i misbrugsramte familier, udvikler angst og depression⁵
- Danskere, der har et alkoholmisbrug, lever i gennemsnit 24-28 år kortere⁶

Aabenraa Kommune

I 2012 blev der udarbejdet en rusmiddelpolitik for Aabenraa Kommune, senere revideret og politisk godkendt i 2015⁷. Tilgangen til de kommunale indsatser som beskrives i temahandleplanen, er baseret på rusmiddelpolitikken fra 2015, Socialstyrelsens- og Sundhedsstyrelsens anbefalinger, herunder forebyggelsespakker og nationale kliniske retningslinjer.

KLⁱ peger på at der er mange unge med et problematisk brug af rusmidler i det område, som kommunens Rusmiddelcenter betjener. Denne gruppe af unge er svære at opspore.

Endvidere kan Rusmiddelcenteret se en stigning i aktiviteten i 2020 i gruppen af ældre, der har brug for misbrugsbehandling. Dette ses efter tæt opstart af samarbejde med Fælles Akut Modtagelsen (FAM) omkring afrusning.

Sundhedsprofilen 2017⁸ viser at 5,7 % af borgerne i Aabenraa Kommune overskrider Sundhedsstyrelsens højriskogrænse for alkoholindtag. Dette er en reduktion på 0,7 procentpoint siden 2010. Blandt mænd i alderen 16-24 år er faldet markant med hele 9,1 procentpoint fra 2010 til 2017.

Antallet af henvisninger i Aabenraa Kommune:		
Forløbstype	Alder	Antal borgere
Alkohol-behandling	Borgere over 25 år	192
	Borgere under 26 år	14
Stof-behandling	Borgere over 25 år	100

Antallet af henvisninger i Aabenraa Kommune:		
Forløbstype	Alder	Antal borgere
	Borgere under 26 år	115
Antal borgere – åbne forløb i alt		509

Rusmiddelpolitikens vision er, at *"Borgere i Aabenraa Kommune har sunde alkoholvaner og et liv uden misbrug af andre rusmidler"*. Rusmiddelpolitikken skal være synlig alle kommunens driftsafdelinger med henblik på forebyggelse, opsporing og indsats så tidligt og effektivt som muligt. Denne skal skabe rammerne for et fælles værdi- og handlegrundlag til glæde for både borgere og medarbejdere i kommunen.

Sundhedspolitikens vision er, at *"Aabenraa Kommune vil være et sundt og aktivt fællesskab for alle"*. Sundhed og trivsel skal fremmes, herunder at nedsætte forbruget af rusmidler, forhindre misbrug, sikre kvalificeret- og helhedsorienteret behandling og støtte borgere med misbrugsproblemer.

Temahandleplan for rusmidler 2022-2024 i Aabenraa Kommune vil tage udgangspunkt i følgende fire spor:

Spor 1: Forebyggelse

Spor 2: Opsporing og tidlig indsats

Spor 3: Behandling

Spor 4: Samarbejde og sammenhæng i indsatsen

Indsatserne der fremhæves i temahandleplanen er modsat de øvrige temahandleplaner struktureret efter rusmiddelpolitikken.

ⁱ Kommunernes Landsforening

Spør 1 - Forebyggelse

Det ser vi

Ungeprofilundersøgelsen:

- Mindst hver 10. elev i udskolingen eller på ungdomsuddannelserne oplever at drikker alkohol, fordi de ikke vil føle sig udenfor.
- Blandt de 15-årige mener 19 %, at man bliver mere populær af at drikke alkohol.
- Ganske få unge tror, at man bliver mere populær af at ryge hash på tværs af alder.

Sundhedsprofilen 2017⁸:

- 0,7 procentpoint færre overskrider Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse for alkoholindtag i 2017, sammenlignet med 2010.
- 11,8 % procent udviser tegn på problematisk alkoholforbrug i 2017.

Det vil vi

Aabenraa Kommune vil styrke den forebyggende indsats mod børn, unge og voksnes misbrug for at forhindre relaterede omkostninger, både menneskelige og samfundsøkonomiske.

Debutalder for anvendelse af rusmidler bør udsættes og senere forbrug minimeres med formålet om at forebygge misbrug.

Forebyggende indsatser skal starte tidligt, hvorfor tværfaglighed og tværsektorielt arbejde er vigtigt. Alle har et ansvar i denne henseende.

Frontpersonalet skal samarbejde tidligt, hvis der skal forebygges.

Det gør vi

Rusmiddelpolitik	Indsatser
<p>Børn og unges tilgængelighed til rusmidler dvs. alkohol og illegale stoffer begrænses.</p> <p>Følgende målgrupper er en særlig udfordring i rusmiddelindsatsen og høj prioritet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Børn i misbrugsramte familier • Sårbare unge • Voksne med mangeårigt misbrug • Psykisk sårbare unge og voksne med misbrug. 	<p>Tilbud: Klassebesøg fra SSP.</p> <p>Tilbud: Et tilbud til borgere med både misbrug og psykiatrisk lidelse. Et pilotprojekt der blev igangsat i 2020 i relation til beboer på Bjerggade. Samarbejde med Rusmiddelcenteret og andre relevante samarbejde.</p> <p>Tilbud: Åben anonym rådgivning tilbydes i hus for unge. Ungerådgivningen er en direkte hotline specifikt for unge under 18 år.</p> <p>Tilbud: "Cyberhus chat". I Aabenraa chatten sidder kommunens lokale ungekonsulenter/unge-rådgiver. Dette er et tværgående team tilbud. Chatten er anonym.</p> <p>Tilbud: "Tidlig forebyggelse". Støtte til børn og unge med særlige behov. Ofte ambulante tilbud, dvs. samtidig med at barnet/den unge bor hjemme og går i normal skole eller daginstitution. Målgruppe: 0-17 år.</p> <p>Tilbud: "Forebyggende hjemmebesøg". Et besøg i hjemmet til ældre. Dette er med fokus på trivsel og mental sundhed. En samtale der er god til at opspore problemer inden de udvikler sig. Målgruppe: 70+ år</p> <p>* Større fokus på informationsindsatser til ældre. Sundhedsstyrelsen anbefaler foredrag og temadage for ældre, hvor emnet alkohol og konsekvenser af alkoholindtag indgår. Medarbejdere oplæres i at håndtere borgere med rusmiddelproblemer, men der er ingen forebyggelses aktivitet som dette.</p>
<p>Aktivt at understøtte nationale oplysnings- og misbrugskampagner.</p>	<p>Fokus: Aabenraa Kommune deltager f.eks. i "Hvid januar" og andre kampagner, som forebygger, oplyser og giver indblik i konsekvenser af et højt forbrug af rusmidler. Der er fælles supervision</p> <p>Fokus: Medarbejderne i Rusmiddelcenteret deltager i temadage/kurser lokalt og på landsplan.</p>
<p>Sikre at borgere/pårørende kan få viden og rådgivning om rusmidler via Aabenraa Kommunes hjemmeside</p>	<p>Tilbud: Kvalitetsstandard for Rusmiddelcenter Aabenraa er udarbejdet og godkendt i 2019 og tilgængelig på kommunens og Rusmiddelcenterets hjemmeside.</p>
<p>Sikre at medarbejdere på rusmiddelområdet til enhver tid er opdateret med den nyeste viden om forebyggelse.</p>	<p>* Denne del ligger under konsulentbistanden. Der er mangel på midler som skal sikre dette. Der henvises til kommende målsætninger, der vedrører ønske om konsulentfunktion</p>

Spør 2 - Opsporing og tidlig indsats

Det ser vi

Det er vigtigt at opspore og sætte tidligt ind ift. at forebygge sygdomsudvikling, forringet helbredstilstand og nedsat funktionsevne.

Opsporing er identificering af mennesker, som vurderes at have en forøget risiko for at udvikle sundhedsproblemer eller sygdom. Børn der lever i familier med misbrugsproblemer, er i risiko for at udvikle sundhedsproblemer.

"Der er en klar sammenhæng mellem forældrenes syn på alkoholforbrug og de unges syn på alkoholforbrug"

Ungeprofilundersøgelsen
2019/2020

8,2 % af borgerne i Aabenraa Kommune lider af en psykisk lidelse af mindre end 6 måneders varighed⁸, hvilket svarer til 4.000 borgere. Dette er den største andel i hele Region Syddanmark. Komplexiteten øges ved psykiske lidelser og samtidigt misbrug.

Tal fra KLⁱⁱ viser at Aabenraa Kommune har den højeste rate af unge unger 18 år med en psykiatrisk diagnose⁹. Dette er en stigning fra 4,3 i 2013 til 6,8 i 2018.

Det vil vi

Aabenraa Kommune vil sikre opsporing og tidlig indsats i forhold til unge og voksne, der har et begyndende misbrug.

Identificere børn, unge og voksne, der udviser konkrete tegn på mistrivsel, er i en uhensigtsmæssig udvikling eller lever under risikofyldte vilkår og således er i risiko for at udvikle misbrug.

Vi vil opspore og handle tidligt. Jo tidligere der handles, jo større er chancen for at forhindre sundhedsproblemer eller sygdomsudvikling.

Øge det tværsektorielle arbejde, idet problemstillingerne er blevet mere komplekse.

ⁱⁱ Kommunernes Landsforening 2019

Det gør vi

Rusmiddelpolitik	Indsatser
Uddanne kommunens medarbejdere – specielt frontpersonale – til at kunne identificere, intervenere og følge op, når de møder en borger med misbrugsproblemer og dennes pårørende, især børn og unge.	Tilbud: Undervisning og vejledning fra Rusmiddelcenteret til driftsafdelinger og institutioner ved behov og konkrete henvendelser.
Etablere et samarbejde om ungdomsuddannelserne for at de kan identificere, intervenere og følge op, når de møder unge med et misbrugsproblem.	Strategi: Samarbejde om ungdomsuddannelserne i Campuskontaktudvalget og Kredsrådet. Fokus: "SSP+ forum": Samarbejde mellem alle repræsentanter for alle uddannelsesinstitutioner i Aabenraa Kommune med relevant pædagogisk personale. SSP+ har ambitioner om en fælles rusmiddelpolitik, gældende for alle ungdomsuddannelser i kommunen.
Have retningslinjer for hvordan medarbejdere handler i mødet med en kollega med et misbrugsproblem.	Strategi: HMU har en delpolitik mod alkohol/misbrug, som er vedtaget og tilgængelig på Medarbejderportalen.
Have retningslinjer for det tværfaglige samarbejde i opsporing og tidlig indsats	Tilbud: "Den Kriminalpræventive Læseplan for Folkeskoler" . Udfærdiget af SSP for hhv. indskoling, mellemtrin og overbygning i folkeskolen. Skolerne opfylder Folkeskolens formålsparagraf. Tilbud: Skolerne har AKT medarbejdere, der i samarbejde med lærerne bidrager til trivsel. * Større fokus på helhedsorienteret forebyggelse, herunder en fælles rusmiddelpolitik på tværs af ungdomsuddannelser. SSP+ har ambitioner om en fælles rusmiddelpolitik gældende for alle ungdomsuddannelser i kommunen. Vi vil i fremtiden arbejde på at udarbejde denne fælles rusmiddelpolitik, idet dette lever op til Sundhedsstyrelsens anbefalinger omkring helhedsorienteret forebyggelse.
Ungeindsatsen - Aabenraa Kommunes Ungeindsats er indgangen til kommunen for alle unge mellem 15 og 25 år, for de unges forældre og for samarbejdspartnere.	Tilbud: "Ungeindsatsen" koordinerer indsatsen for de unge på tværs af uddannelses-, beskæftigelses- og socialområdet. Ungeindsatsen tilbyder forskellige muligheder for rådgivning og behandling til unge. Målgruppe: Unge mellem 15-25 år, for de unges forældre og samarbejdspartnere. <ul style="list-style-type: none"> • Sidste Ungeprofilundersøgelse var i 2019.
Tilbyde en effektiv, professionel og helhedsorienteret behandling af misbrug og de afledte sociale og sundhedsmæssige konsekvenser.	Tilbud: Forskellige behandlingstilbud fremgår af kommunens og rusmiddelcenterets hjemmeside.

<p>Sikre rettidighed, tilgængelighed og brugerinddragelse.</p>	<p>Tilbud: Brugere eller pårørende kan frit ringe, skrive eller henvende sig personligt i rusmiddelcentret, hvor man i samarbejde med dem finder frem til det bedste behandlingstilbud.</p> <p>Tilbud: Samarbejdspartnere og andre myndigheder kan henvise en person til rusmiddelcentret/tage kontakt til rusmiddelscentret mhp. Hjælp.</p>
<p>Sikre en effektiv indsats gennem prioritering, styring og fokus på effekten af indsatserne.</p> <p>Rusmiddelpolitikken beskriver, at organiseringen på rusmiddelområdet skal sikre koordination og kontinuitet med sammenhæng i indsatsen og samarbejde på tværs af fagområderne, med prioritering af indsatserne og effektiv udnyttelse af ressourcerne.</p>	<p>Fokus: Rusmiddelcenteret har deltaget i Socialstyrelsens projekt "Metodeprogram for stofmisbrugsbehandling". Metoderne anvendes fortsat i rusmiddelbehandlingen.</p> <p>Fokus: Sundhedsstyrelsen følger medicinforbruget og har tilsynsforpligtelse med den lægelige behandling.</p>
<p>At tilbyde kvalitet i behandlingen i Rusmiddelcenteret.</p>	<p>Rusmiddelcenteret følger de Nationale Kliniske Retningslinjer (NKR). Tilsyn fra Styrelsen for Patientsikkerhed og Socialtilsyn Syd. Der er udarbejdet temahandleplaner som opfølgning på tilsyn.</p>
<p>Sikre en effektiv indsats gennem prioritering, styring og fokus på effekten af indsatserne.</p>	<p>Tilsynsreporterne viser mindre problemer for patientsikkerheden. Socialtilsyn Syd tilsyn 2019 vurderet, at borgerne i tilstrækkelig grad har kontakt til medarbejdere med relevante kompetencer og at tilbuddets leder har relevant uddannelse til at tilbuddets daglige drift varetages kompetent.</p>
<p>Udarbejde et katalog over prioriterede, tidlige indsatser</p>	<p>* Der findes ikke et katalog over prioriterede indsatser</p>

Spor 3 - Behandling

Det ser vi

Aabenraa Kommune vil sikre kvalitet og helhed i behandlingen af borgere med længerevarende misbrug. Behandling skal reducere konsekvenserne af misbrug for både borger og borgers familie.

Der er behov for en evidensbaseret tilgang til. Derfor arbejder Aabenraa Kommune bl.a. ud fra MOVE, der er en evidensbaseret og effektiv helhedsorienteret behandlingsmetode i misbrugsbehandling til unge i alderen 15-25 år. MOVE anbefales af Socialstyrelsen, idet denne har medført positive resultater^{10,11}.

MOVE-behandling (15-25 år)

- ❖ Fastholder de unge i behandling¹⁰
- ❖ Nedbringer unge der begår kriminalitet¹⁰
- ❖ Øger andelen af unge i uddannelse¹⁰
- ❖ Effektiv behandling til opnåelse af stoffrihed¹⁰.
- ❖ Omkostningseffektiv, sammenlignet med almindelig rusmiddelbehandling¹¹.
- ❖ De unge som har modtaget MOVE-behandling, modtager færre sundhedsydelse¹¹

Det vil vi

Hensigten med indsatserne er, at målgruppen er motiverede for og fastholdes i behandling med så gode behandlingsresultater og så høj kvalitet som muligt. Målsætningen er at begrænse omfanget af konsekvenser som relaterer sig til rusmiddel forbrug.

Fortsat styrke det metodiske og systematiske arbejde i den sociale misbrugsbehandling og fremme effektive behandlingsmetoder.

Rusmiddelcenteret vil i 2021 arbejde med et nyt koncept KOMBAS¹².

KOMBAS-behandling (18-70 år)

- ❖ Gruppeforløb for både alkohol- og stofafhængige borgere.
- ❖ Samme metode som MOVE, men KOMBAS-behandlingen foregår i gruppeforløb
- ❖ Primært fokus: Sociale sammenhænge
- ❖ Sekundært fokus: At borgeren bliver fri for misbrug
- ❖ KOMBAS skal udvikle og afprøve MOVE i gruppeformat

Det gør vi

Rusmiddelpolitik	Indsatser
At misbrugere af alkohol og narkotika tilbydes behandling til et liv uden misbrug.	<p>Tilbud: Rusmiddelcenter Aabenraa tilbyder individuel og gruppebehandling. Som udgangspunkt er alt behandling i Rusmiddelcenteret frivilligt og behandlingsplaner laves i samarbejde med den enkelte borger.</p> <p>Tilbud: Rusmiddelcenteret tilbyder behandling i 2 spor.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Den sundhedsfaglige/medicinske 2. Socialfaglige/terapeutiske behandling <p>Den sundhedsfaglige behandling er enten at støtte op om borgernes ønske om stoffrihed/ædruelighed eller skadesreducerende funktion, for eksempel at tilbyde medicinsk behandling. Ved den socialfaglige/terapeutiske behandling er udgangspunktet en kognitiv terapi (efter MOVE-metode) og psyko-education, som både kan foregå individuelt eller i gruppe og som ved behov kan suppleres af anden terapi.</p> <p>Medicinsk behandling omfatter også medicinudlevering, som i et fremadrettet perspektiv fortsat sker i Rusmiddelcenteret eller i kommunens sygeplejeklinikker.</p> <p>MOVE-behandlingsmetode: Misbrugsbehandling. Medarbejderne i Rusmiddelcenteret og Hus til Unge modtager supervision. Målgruppen er unge mellem 15-25 år.</p> <p>* Kommende fokus på at KOMBAS-behandlingsmetode afprøves. På baggrund og meget positive resultater af MOVE, vil Aabenraa Kommune nu afprøve KOMBAS-behandlingsmetoden i 2021. Vidensdeling gennem Center for Rusmiddelforskning - samarbejde med forskningshus. Målgruppen er 18 til 70 årige.</p>
Sikre at en borger, der henvender sig med et erkendt misbrug, oplever helhed og kvalitet i behandlingen, så motivationen til behandling bevares.	<p>Tilbud: Rusmiddelcenter Aabenraa tilbyder individuel og gruppebehandling og en række forskellige former for familiebehandling, bl.a. familiesamtaler, par- og pårørendesamtaler og børnesamtaler. Brugere i behandling i rusmiddelcenteret tilbydes kontaktperson.</p> <p>Tilbud: Rusmiddelcenteret tilbyder ambulante afslutning/stabilisering og der kan søges om døgnbehandling. Rusmiddelcenteret anvender ambulante behandling i tilknytning med "Hus til Unge", kombineret med ophold i døgnbehandling samt efterfølgende ophold i "kontakthuset".</p>
Tilbyde behandling til familier ramt af misbrugsproblemer, også selvom misbrugeren ikke ønsker behandling.	<p>Tilbud: Åben anonym rådgivning tilbydes i Rusmiddelcenteret. I samarbejde findes der frem til det bedste behandlingstilbud.</p> <p>Tilgang: "Familieorienteret alkohol- og stofbehandling": Rusmiddelcenteret tilbyder familieorienteret ambulante behandling. Alle i familien får mulighed for at sætte ord på den påvirkning, som personen med merforbrug har på dem og familien. Der er god evidens for at inddragelse af familierelationer i behandling og forebyggelse har en positiv effekt. Der sættes 1 time af til hver samtale</p>
Sikre borgere en velfungerende støttekøntaktperson-ordning	<p>Tilbud: Rusmiddelcenter Aabenraa tilbyder individuel og gruppebehandling. Brugere i behandling i rusmiddelcenteret tilbydes kontaktperson, når man ikke ved egen eller pårørende hjælp kan få en velfungerende tilværelse efter endt misbrugsbehandling.</p>

Spor 4 - Samarbejde og sammenhæng i indsatsen

Det ser vi

Sundhedsstyrelsen betoner vigtigheden af det tværsektorielle og tværfaglige samarbejde for at opnå den bedst mulige indsats i arbejdet med rusmidler. Samarbejde giver bedre sammenhæng i forløbene for borgerne og mulighed for faglig sparring og koordinering mellem involverede medarbejdere.

Samarbejdet gælder såvel den kriminalpræventive indsats, indsatser på skoler og andre uddannelsesinstitutioner som samarbejdet på det sundhedsfaglige område både inden for psykiatri og somatik.

Udover at fortsætte kommunens indsats i bl.a. det kriminalpræventive arbejde, er der behov for et styrket samarbejde mellem Sygehus Sønderjylland, Psykiatrien i Region Syddanmark, Syddansk Universitet, UC syd og de fire sønderjyske kommuner for sikre bedre sammenhæng i indsatsen (*samarbejdsprojekt på tværs*).

Anvendelse af eller eksperimenter med rusmidler er ofte kendetegnet ved at være forårsaget af andet end borgerens egen motivation, idet sociale relationer også ofte spiller en afgørende rolle. Derfor er der også brug for at styrke samarbejdet med pårørende, netværk m.v. for at sikre den bedst mulige indsats både for at forebygge og behandle et skadeligt forbrug af rusmidler.

Det vil vi

- Styrke organiseringen på rusmiddelområdet der skal sikre koordination og kontinuitet i indsatsen
- Sikre rettighed, tilgængelighed og brugerinddragelse i indsatserne.
- Sikre en effektiv indsats gennem prioritering, styring og fokus på effekt.

Hensigten med indsatserne er sammenhæng og samarbejde i den tværgående forebyggende og behandlende rusmiddelindsats. Det skal bidrage til, at borgere i behandling for et misbrug oplever god koordinering og kvalitet i behandlingen samt åbenhed og debat om det tabu, der er omkring misbrug af rusmidler

Sørge for at borgeren ikke bliver kastebold i systemet ved fortsat at prioritere samarbejdet mellem kommunen og Sygehus Sønderjylland og den regionale Psykiatri.

Det tværsektorielle samarbejde mellem Rusmiddelcenter, Sygehus Sønderjylland og den regionale Psykiatri skal:

- Effektivisere kommunikationsveje
- Skabe rød tråd i behandlingen - borgeren oplever sammenhæng i behandlingen.
- Give mulighed for vidensdeling og faglig sparring
- Udnytte hinandens viden og indsigt på tværs
- Muliggør handling, mens motivationen hos borgeren er til stede

Det gør vi

Rusmiddelpolitik	Indsatser
Etablere sammenhængende forløb for borgere og pårørende, så koordination og kontinuitet i indsatsen sikres.	Regelmæssige samarbejds møder mellem relevante somatiske afdelinger og Rusmiddelcenteret. Fokus: Rusmiddelcenter og FAM. Gensidigt samarbejde hvor FAM ligeledes ringer til Rusmiddelcenter ved fokus på opsporing
Etablere formaliseret samarbejde med eksterne aktører (praktiserende læger, psykiatrien/sygehuse, foreninger, politi og private rusmiddelorganisationer).	Strategi: Rusmiddelcenteret samarbejder med praktiserende læger, Sygehus Sønderjylland (SHS), psykiatrien og private organisationer, f.eks. Lænken, TUBA. Desuden med FAM SHS (misbrugere med akut behov for indlæggelse) og med Socialstyrelsen om projekter. Tilbud: "Headspace" er en del af Foreningen Det Sociale Netværk. Headspace Aabenraa er gratis, uforpligtende og anonym rådgivning. Det er en privat organisation, men kommunen medfinansierer. Målgruppe: Alle børn og unge mellem 12-25 år.
Sikre rettidighed, tilgængelighed og brugerinddragelse.	Rusmiddelcenteret opstiller mål i samarbejde med borgeren og arbejder med fokus på metodevalg og faglig udvikling.
Oprette en koordineringsgruppe for et forpligtende samarbejde i rusmiddelindsatsen på tværs af fagområderne og de eksterne aktører	Formaliseret lovpligtigt samarbejde - Det regionale samarbejde mellem Rusmiddelcenter (kommune) og psykiatri i forhold til de koordinerede indsatser
Inddrage borgerne gennem brugerundersøgelser for at sikre rettidighed, tilgængelighed og effekt	Strategi: Evalueringer og spørgeskemaer sendes ud til borgere, som er i behandling. En kvalitativ undersøgelse ift. effekt og værdi. Borgerne har mulighed for at komme med deres oplevelse af forløbet (borgeroplevet kvalitet) Strategi: Trivsels- og effektmonitorering (TEM) - fokuserer på borgernes overordnede trivsel Strategi: "Ungeprofilundersøgelsen 2019": Resultater anvendes til at justere og finjustere den forebyggende indsats både nationalt, regionalt og kommunalt.
Sammen med restaurationsbranchen at arbejde aktivt for at tilgængeligheden af alkohol og stoffer begrænses på diskoteker, restauranter, i foreningslivet, i detailhandel og på andre offentlige områder	Fokus: Tryghedsvandringer i udvalgte områder vha. natteravn og politi. Tilbud: Bekymringsamtaler for at forebygge udvikling af risikoadfærd ved skole, SSP, politi eller streetworkere.

	<p>Tilbud: Alternative skoletilbud kan tilbydes i/af kommunen.</p> <p>* Større fokus på nye tendenser: Der er politisk fokus på, at man skal være 18 år for at købe både alkohol og spiritus. Vi vil i Aabenraa Kommune sikre at dette håndhæves. Vi vil skærpe opmærksomheden på tendenser som "scan og betalt", idet dette fænomen har medført at unge under 18 år alligevel formår at købe alkohol og spiritus.</p> <p>* Større fokus på stofforebyggelse i udsatte boligområder. Der har tidligere været tilbud til udsatte boligområder i kommunen, men alt blev lukket. Med fordel et punkt der kunne interveneres på.</p>
<p>I samarbejde med forældre, elever og skoler at formulere en rusmiddelpolitisk temahandleplan med misbrugsforebyggende indsatser og ligeså en politik for fest- og samværskultur i skoler og uddannelsesinstitutioner.</p>	<p>Strategi: "Rusmiddelpolitik fra 2015": Til kommunens skoler, institutioner og botilbud.</p> <p>Tilbud: Økonomisk støtte til efterskole, fritidstilbud mv.</p> <p>Tilbud: Besøg af SSP ved familiearrangementer</p> <p>Strategi: Temahandleplan for fest- og samværskultur for unge i skoler og ungdomsuddannelser.</p> <p>Strategi: Campus Kontaktudvalget og Campus-Råd Aabenraa samt Kredsrådet for Syd- og Sønderjyllands politikreds samarbejder. Fokus på fælles rusmiddelpolitik.</p> <p>Tilbud: "Hus til Ung" tilbyder forebyggende og ambulante tilbud til unge med massive sociale eller misbrugsproblemer. SSP modtager opkald og henvendelser fra borgere, pårørende og fagpersoner, som de vejleder/leder videre. Målgruppe: Unge under 18 år.</p> <p>Tilbud: "TUBA". Tilbud til børn/unge af alkoholkere. Lokale forløb i Aabenraa Kommune. Målgruppe: Unge mellem 14-24 år uanset hvilken kommune du bor i. Unge mellem 25-35 år, som bor i Aabenraa Kommune.</p> <p>Fokus: SSP+ forum: Samarbejde mellem alle repræsentanter for alle uddannelsesinstitutioner i Aabenraa Kommune med relevant pædagogisk personale. SSP+ har ambitioner om en fælles rusmiddelpolitik, gældende for alle ungdomsuddannelser i kommunen.</p> <p>Strategi: "Sund Opvækst": Aabenraa Kommunes sammenhængende børne-, familie- og ungepolitik^{xiii}.</p>

	<p>Tilbud: "Den Kriminalpræventive Læseplan for Folkeskoler". Udfærdiget af SSP for hhv. indskoling, mellemtrin og overbygning i folkeskolen. Skolerne opfylder Folkeskolens formålspårgraf.</p> <p>Tilgang: "Familieorienteret alkohol- og stofbehandling": Rusmiddelcenteret tilbyder familieorienteret ambulante behandling. Alle i familien får mulighed for at sætte ord på den påvirkning, som personen med merforbrug har på dem og familien. Der er god evidens for at inddragelse af familierelationer i behandling og forebyggelse har en positiv effekt. Der sættes 1 time af til hver samtale</p> <p>Strategi: Udviklingsplan Aabenraa - Aabenraa som centrum for sundhed og læring i Sønderjylland f.eks. temaet "røgfri matrikel" og "tobaksfri skole/studie frem til juli 2021, hvor der evalueres.</p> <p>* Større fokus på at inddrage forældre som rollemodeller. Aabenraa Kommune har allerede i dag fokus på forældre, idet SSP eksempelvis er til stede ved famili arrangementer. I fremtiden kan der med fordel være endnu større fokus på at inddrage forældre i indsatser, idet det anbefales af Sundhedsstyrelsen at forældrene positionerer sig om rollemodeller¹.</p> <p>* Større fokus på forældresamarbejder. Ungeprofilundersøgelsen viser en klar sammenhæng mellem forældrenes syn på alkoholforbrug og de unges syn på alkoholforbrug. Endvidere viser undersøgelser at hvis forældrene udviser en større afstandtagen til hash, vil unge prøve hash senere og i mindre grad¹. Vi vil i fremtiden optimere samarbejdet, idet Sundhedsstyrelsen anbefaler forældresamarbejder.</p>
<p>Samarbejde med restaurationsbranchen og detailhandelen for at tilgængelighed til alkohol og stoffer begrænses på diskoteker, i foreningsliv mv.</p>	<p>Fokus: Samarbejde mellem kommunen og beværtningen (diskoteker, dørcafeer) omkring begrebet "ansvarlig udskænkning". Fokus på hvordan kommunen kan understøtte det gode festlige liv.</p> <p>Fokus: "Kredsbeslutningen". Aabenraa Kommune er forgangskommune. Fokus på samarbejde med beværtningen i kommunen.</p> <p>* Større fokus på retningslinjer for udskænkning ved leje af kommunens lokaler. Der findes ingen retningslinjer pt. Der er en restriktiv rygepolitik, men ikke en for stof- og alkoholforebyggelse. Dog er udlejning af kommunale lokaler tilmed sparsomt i Aabenraa Kommune.</p>

Samarbejde med arbejdspladser og foreningsliv om formulering af rusmiddelpolitikker.

Strategi: "HMU" er en delpolitik med alkohol/misbrug. Er tilgængelig på medarbejderportalen.

Tilbud: Undervisning og vejledning fra Rusmiddelcenteret til driftsafdelinger og institutioner ved behov og konkrete henvendelser.

Tilbud: "Den Blå Oase". Et tilbud til unge over 18 år og voksne. Her samarbejdes med ekstern organisation.

Målgruppe: 18+ (voksne).

Referencer

- ¹ "Forebyggelsespakke - Stoffer", Sundhedsstyrelsen, 2018
  - ² "Lav en rusmiddelpolitik", Socialstyrelsen, 2015
  - ³ "Sygdomsbyrden i Danmark – risikofaktorer", Sundhedsstyrelsen, 2016
  - ⁴ "Forebyggelsespakke - Alkohol", Sundhedsstyrelsen, 2018
  - ⁵ Viden, fakta og statistik - Blå Kors
  - ⁶ Westman, J, Wahlbeck, K, Laursen, TM, Gissler, M, Nordentoft, M, Hällgren, J, Arffman, M, Ösby, U. *Mortality and life expectancy of people with alcohol use disorder in Denmark, Finland and Sweden.*
  - ⁷ "Rusmiddelpolitik" - Aabenraa Kommune
  - ⁸ "Hvordan har du det? Region Syddanmark 2017"
  - ⁹ "Borgere med psykiatriske (hospitals) diagnoser (2013 og 2018), KL Analysenotat, 2019
  - ¹⁰ "MOVE - Struktureret, forstærkende rusmiddelbehandling", Socialstyrelsen, 2019
  - ¹¹ "Økonomisk Evaluering af MOVE", Det Nationale forsknings- og analysecenter for velfærd VIVE, 2019
- ^{xiii} "Sund opvækst" - Aabenraa Kommunes sammenhængende børne-, unge- og familiepolitik